

MÅNADENS SJUKDOM

SKENTUGGNING

Skentuggning (sham chew) är en beteendestörning, så kallad stereotypi, som innebär att djuren tuggar frenetiskt, men utan att ha något i munnen. Tuggandet leder ofta till att de har fradga runt munnen, vilket kan vara det man först lägger märke till i besättningen. Djuren kan också göra en rörelse med tungan och munnen som om de diar eller dricker från en vatten-nippel, men i tomma luften. Vissa djur kan också utveckla en abnorm vatten-konsumtion. Vanligtvis har flera individer i samma djurgrupp utvecklat stereotypa beteenden. Beteendet kan pågå i 10 minuter eller mer, och upprepas repetitivt med olika intervall. Sken-tuggning är vanligen mest frekvent efter utfodring och avtar sedan fram till nästa utfodringstillfälle.

Beteendet har ett starkt samband med tillgång till föda och är vanligen kopplat till restriktiv utfodring. Beteendet blir tydligare och mer repetitivt ju mindre stimuli som finns i miljön, till exempel kan sinsugge-boxar med dålig tillgång till halm utgöra en riskfaktor. Vissa besättningar kombinerar dessutom restriktiv utfodring med ett utfodringstillfälle per dag, vilket ytterligare ökar risken för att beteendet skall utvecklas. En restriktiv fodergiva är den primära faktor som utlöser beteendet, och suggor eller gyltor med fri tillgång till foder utvecklar vanligen inte skentuggning även om de lever i en i övrigt torftig miljö. Omvänt kan riklig tillgång till t.ex. halm förebygga beteendet även vid restriktiv fodergiva. Det finns också individuella skillnader i benägenheten att utveckla stereotypier.

Fri tillgång till foder för vissa djurkategorier som till exempel sin-suggor kan medföra att djuren blir överviktiga vilket kan påverka fruktsamhet, hälsa och ekonomi negativt. En restriktiv fodergiva förhindrar fetma som senare kan orsaka problem till exempel i samband med grisning. Detta gör att fri tillgång till foder i många fall inte är en realistisk lösning på problemet. Istället bör man sträva efter att ge dessa djurgrupper ett "bulk-foder", som ger djuren en mättnadskänsla över tid utan att ha negativa effekter i form av fetma. Fiberrika foder som till exempel stråfoder (hö, halm, ensilage) och foder baserat på betmassa anses ha sådan effekt. (Man måste naturligtvis samtidigt också anpassa utfodringen individuellt så att inte vissa suggor istället blir magra). Flera studier antyder att fiberrika fodermedel till dräktiga suggor gör att suggan äter mer även senare under digivningen, men studierna är inte entydiga beträffande om och i så fall hur smågriskullen påverkas. Vissa studier visar att en sådan utfodring ger fler levande födda och avvanda smågrisar, men att medelvikten hos smågrisarna blir lägre. Andra studier visar ingen effekt på smågriskullen. Experter på utfodring kan ge ytterligare rådgivning i besättningar med problem.

Kontaktuppgifter:

Magdalena Jacobson
Box 7054
750 07Uppsala
Magdalena.Jacobson@slu.se